

TOWAROWA
GIEŁDA ENERGII S.A.

www.tge.pl

WDRAŻANIE GIEŁDOWEGO RYNKU GAZU

Prezentacja grupy kapitałowej
Towarowej Giełdy Energii

TGE S.A. Jacek A. Goszczyński - Wiceprezes Zarządu

IRGIT S.A. Ireneusz Łazor - Prezes Zarządu

Warszawa 07.02.2012

RYNEK ENERGII W POLSCE

KLUCZOWE DATY

Kwiecień 1997 – uchwalono ustawę Prawo Energetyczne

Grudzień 1999 – utworzono i zarejestrowano Giełdę Energii S.A.
(obecnie Towarowa Giełda Energii S.A.)

Listopad 2008 – utworzono i zarejestrowano
Izbę Rozliczeniową Giełd Towarowych S.A.

STYCZEŃ 2013 – CEL: UWOLNIENIE RYNKU GAZU

OTOCZENIE PRAWNE GIEŁDOWEGO RYNKU GAZU TGE

Istniejące instrumentarium prawne
- będące fundamentem proponowanych rozwiązań

- III Pakiet Energetyczny UE;
- Rozporządzenie REMiT;
- Ustawa Prawo Energetyczne;
- Ustawa o giełdach towarowych;
- Decyzje Prezesa URE;

Projektowane otoczenie prawne
- narzędziem usprawniającym proces liberalizacji

- **Prawo gazowe** (w szczególności proponowane przez OGP Gaz System i np. PGNiG zapisy do projektu Ustawy, które usprawnią organizację i zarządzanie liberalizowanym, giełdowym rynkiem gazu ziemnego);
- Prawo Energetyczne;
- Ustawa o Odnawialnych Źródłach Energii;

ROLA GIEŁDY TOWAROWEJ NA RYNKACH GAZU I ENERGII ELEKTRYCZNEJ

**Zadaniem
Towarowej Giełdy Energii jest:**

- kumulacja podaży i popytu na gaz i energię w jednym miejscu;
- wyznaczenie referencyjnej ceny gazu i energii na lokalnym rynku hurtowym, ustalonej w warunkach pełnej konkurencji;
- cena ta stanowi punkt odniesienia dla pozostałych transakcji zawieranych na rynku gazu i energii;

ATUTY TGE

Mechanizm giełdowy zapewnia:

- **pełną anonimowość obrotu**
- **jednolity dostęp do towaru** jakim jest gaz i energia elektryczna dla wszystkich uczestników rynku
- **publiczną informację o cenach gazu i energii elektrycznej** i wolumenach transakcyjnych
- **udostępnienie pełnej gamy produktów giełdowych** o różnym terminie wykonania
- **pełne bezpieczeństwo rozliczeń finansowych** wszystkich zawartych transakcji giełdowych (Izba Rozliczeniowa, system depozytów zabezpieczających)
- **nadzór odpowiednich organów regulacyjnych** (URE, KNF) nad funkcjonowaniem rynku giełdowego i działaniami członków giełdy – skutecznie zabezpieczający przed niedozwolonymi spekulacjami cenowymi

AKTUALNE RYNKI I REJESTRY TGE

Dla energii elektrycznej

- **RDN – Rynek Dnia Następnego** (kontrakty spot);
- **RTT – Rynek Terminowy Towarowy** (kontrakty forward);
- **RDB – Rynek Dnia Bieżącego** (kontrakty spot);

Pozostałe

- **RUE – Rynek Upnień do Emisji CO₂**
(kontrakty spot na jednostki EUA);
- **RPM – Rynek Praw Majątkowych**
(kontrakty spot na prawa majątkowe wynikające ze świadectw pochodzenia dla energii wyprodukowanej w odnawialnych źródłach energii oraz w wysokosprawnych źródłach kogeneracyjnych);
- **RŚP – Rejestr Świadectw Pochodzenia**
(związany z wymienionymi wyżej systemami wsparcia dla źródeł odnawialnych i kogeneracyjnych);

RYNEK GAZU NA TGE

Towarowa Giełda Energii
uruchomi giełdowe rynki gazu ziemnego:

**Rynek
Terminowy
Towarowy**

Rynki Spot

UWARUNKOWANIA OBROTU GAZEM NA GIEŁDZIE TOWAROWEJ

Zgodnie z art. 32 obowiązującej Ustawy Prawo Energetyczne, obrót gazem prowadzony na giełdzie nie wymaga Koncesji, a w konsekwencji również zatwierdzonej przez Prezesa URE Taryfy.

Podmiotem transakcji na Rynku Gazu na giełdzie towarowej, w rozumieniu ustawy o giełdach towarowych, może być :

- Członek Giełdy
- Zleceniodawca (każdy podmiot), który dokona transakcji na giełdzie za pośrednictwem spółki handlowej prowadzącej działalność maklerską w obrocie gazem

KTO MOŻE BYĆ CZŁONKIEM TGE

Zgodnie z art. 9 ust. 3 ust. o giełdach towarowych,
Członkami Towarowej Giełdy Energii na Rynku Gazu mogą być wyłącznie :

towarowe domy maklerskie

- reprezentowane przez zatrudnionego maklera giełd towarowych

domy maklerskie

- reprezentowane przez zatrudnionego maklera giełd towarowych

zagraniczne osoby prawne
prowadzące działalność maklerską w
zakresie obrotu towarami
giełdowymi

- w państwie będącym członkiem UE, o ile ratyfikowane przez Polskę umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej; działające na terenie RP tylko w formie Oddziału i po uzyskaniu zezwolenia na prowadzenie takiej działalności przez KNF

grupy producentów rolnych

- reprezentowane przez zatrudnionego maklera giełd towarowych, **jednak ustawa o giełdach towarowych uniemożliwia im członkostwo w giełdowej izbie rozrachunkowej np. IRGIT**

niebędące towarowymi domami
maklerskimi spółki handlowe,
prowadzące działalność w zakresie
nabywania lub zbywania towarów
giełdowych na cudzy rachunek
(tzw. domy brokerskie)

- **jednak ustawa o giełdach towarowych uniemożliwia im członkostwo w giełdowej izbie rozrachunkowej np. IRGIT**

JAK HANDLOWAĆ GAZEM NA TGE

Podmiot nie
będący
Członkiem
Giełdy

- może uczestniczyć w transakcjach na TGE **na Rynku Gazu** tylko za pośrednictwem domu maklerskiego będącego członkiem TGE, który na rzecz tego podmiotu zawierać będzie transakcje giełdowe na Rynku Gazu

TGE
w trybie konsultacji
społecznych
projektów
prawa gazowego i
energetycznego

- zgłosiła konieczność nowelizacji ustawy o giełdach towarowych, która pozwalałaby zainteresowanym podmiotom bezpośrednio uczestniczyć w **transakcjach obrotu gazem** na TGE jako **Członek Giełdy**.

JAK DZIAŁAĆ *)

NA URUCHOMIONYM RYNKU GAZU TGE

Nawiązać kontakt z TGE

- pobrać ze strony www.rynekgazu.tge.pl algorytm postępowania
- skorzystać z możliwości szkolenia w TGE

Zawrzeć umowę z OSP OGP Gaz System

- Umowę przesyłową – jeżeli korzysta z fizycznego punktu wejścia do systemu OSP lub z fizycznego punktu wyjścia z systemu OSP
- Umowę o bilansowanie – jeżeli korzysta tylko z punktu wirtualnego lub jeżeli korzysta z punktu wyjścia w systemie OSD
- Informacje o warunkach umów będą dostępne na stronach GAZ-System i TGE

Złożyć w domu maklerskim zlecenie zakupu lub sprzedaży

Zawrzeć umowę z IRGiT

Zawrzeć umowę z domem maklerskim będącym członkiem TGE

- Informacje o domach maklerskich dostępne będą na stronie www.rynekgazu.tge.pl

(*) Szczegółowe informacje odnośnie uczestnictwa w Rynku Gazu TGE upublicznione zostaną po zatwierdzeniu przez Prezesa URE Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej oraz Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Dystrybucyjnej

ROZLICZANIE TRANSAKCJI

Partnerem handlowym dla uczestników rynku gazu jest Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych S.A. (IRGiT)

**Firma
sprzedała gaz
na TGE**

**IRGIT przyjmuje fakturę i wypłaca
stosowną należność sprzedającemu**

**Firma
kupiła gaz
na TGE**

**IRGIT wystawia fakturę i inkasuje stosowną
należność od kupującego**
(dostawę gazu do kupującego zapewnia Gaz-System lub Operator Systemu Dystrybucyjnego)

**Bezpieczeństwo
transakcji na TGE**

**System gwarantowania rozliczeń IRGiT oparty
jest o efektywny pakiet zabezpieczeń dający
pełną gwarancję rozliczenia każdej transakcji**

INFRASTRUKTURA IT NA TGE

TGE korzysta z systemu giełdowego **CONDICO** dostarczonego przez NASDAQ OMX

System **CONDICO** udostępniony jest przez TGE uczestnikom rynku giełdowego

Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych S.A. korzysta z części rozliczeniowej systemu **CONDICO**.

OBOWIĄZKI WYNIKAJĄCE Z REMIT

Od 28 grudnia 2011 obowiązuje rozporządzenie UE w sprawie integralności i przejrzystości rynku energii *REMIT*,
a zwłaszcza:

- Art. 3 o zakazie wykorzystywania informacji wewnętrznej;
- Art. 4 o obowiązku publikowania informacji wewnętrznych;
- Art.5 o zakazie manipulacji na rynku hurtowym;
- Art. 15 o obowiązkach osób zajmujących się zawodowo pośredniczeniem w zawieraniu transakcji;
- Obowiązek raportowania do Agencji ACER o zdolnościach przesyłowych i magazynowych jak również o transakcjach na rynku hurtowym;
- **Definicja udziału w rynku hurtowym odbiorców o zdolności konsumpcji powyżej 600 GWh rocznie, co w przypadku gazu oznacza kwotę na poziomie 60 mln złotych rocznie;**

PROJEKT PLATFORMY INFORMACYJNEJ GIEŁDY ENERGII WYPEŁNIENIEM OBOWIĄZKÓW REMIT

PIGE pozwoli na :

- Gromadzenie na jednej stronie informacji handlowych i informacji o stanie systemu przesyłowego oraz jego wydajności;
- Pozwoli uzyskać jednakowy dostęp do danych dla wszystkich uczestników rynku;
- Zapewni miejsce do niezwłocznego publikowania informacji wewnętrznych;
- Pozwoli spełnić obowiązki informacyjne nałożone prawodawstwem unijnym i krajowym zapewniając raportowanie do URE i ACER;

TOWAROWA
GIEŁDA ENERGII S.A.

www.tge.pl

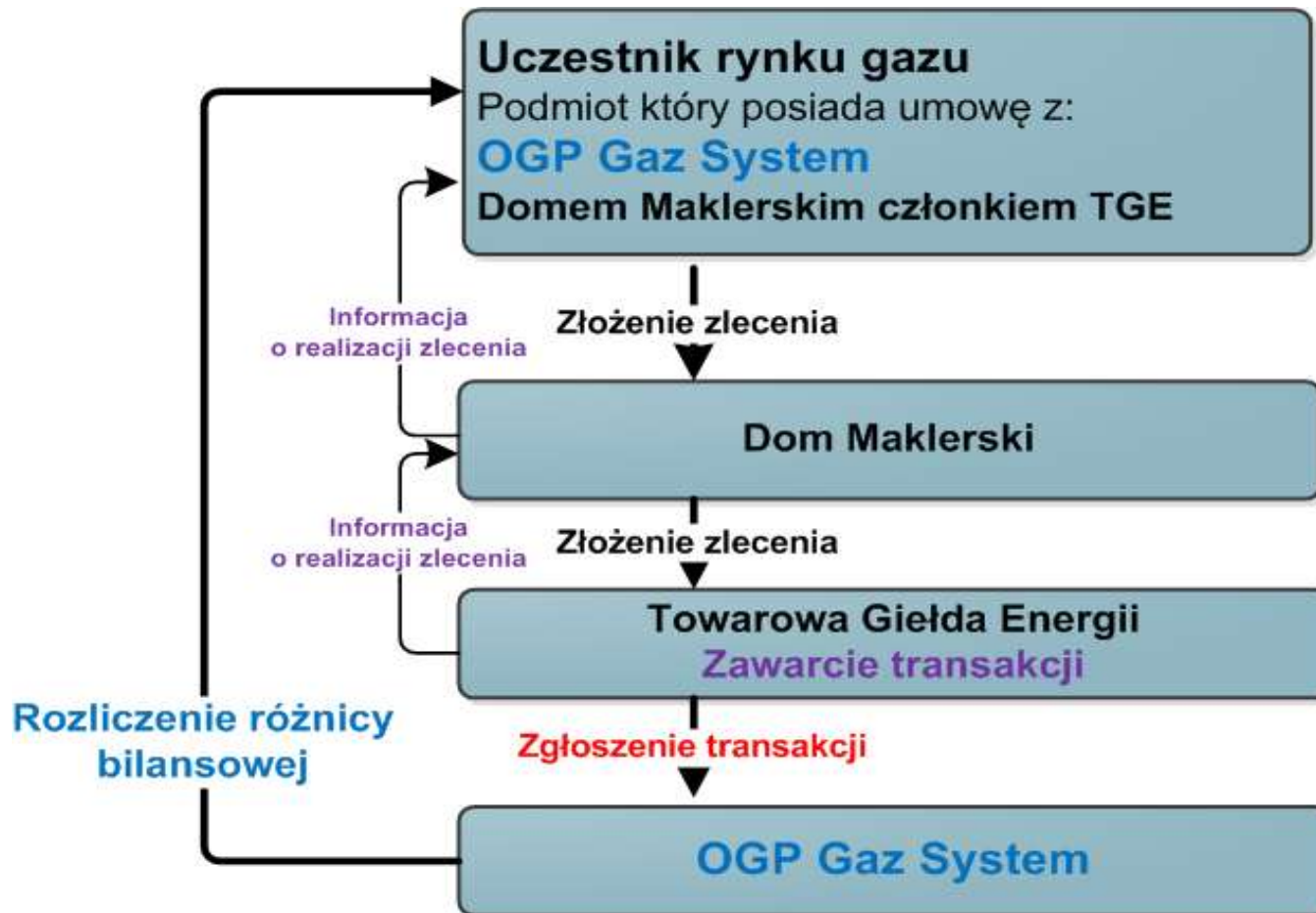
Giełdowy Rynek Gazu analogicznym do Giełdowego Rynku Energii Elektrycznej

Leszek Prachniak TGE
Dyrektor Departamentu Notowań

TRANSAKCJA MODEL I

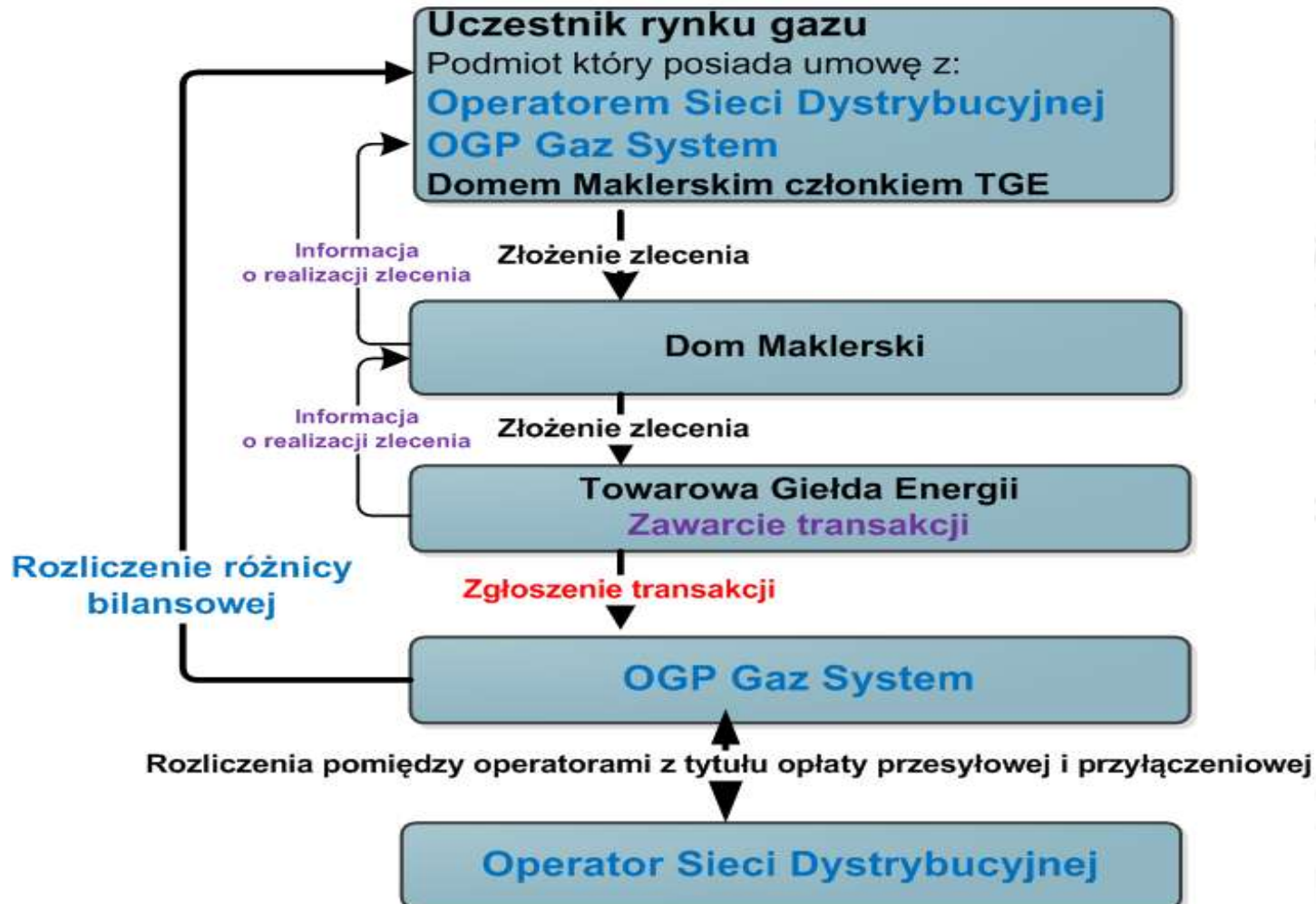
KLIENT PODŁĄCZONY JEST BEZPOŚREDNIO DO RUROCIĄGU PRZESYŁOWEGO

TRANSAKCJA MODEL II

KLIENT PODŁĄCZONY DO SIECI DYSTRYBUCYJNEJ

GIEŁDOWA TRANSAKCJA AUKCJI

Wprowadzanie zleceń sprzedaży przez Uczestników Aukcji.

Uczestnicy Aukcji widzą wyłącznie zlecenia własne

Wprowadzanie zlecenia kupna oferenta.

Oferent widzi wyłącznie własne zlecenie

Zamknięcie aukcji i podanie wyników

Opublikowanie wyników aukcji na publicznej stronie internetowej

Limit ceny wolumen

185	50
185,5	100
186,5	25
187,25	50
188,10	15
189,5	10
190,17	5
191	5

**Zlecenia
(sprzedaży)
Uczestników Aukcji**

Limit ceny wolumen

185,5	100
-------	-----

**Zlecenie
(kupna)
Oferenta**

Kurs transakcji wolumen

185	50
185,5	50

**Zawarte
transakcje**

www.tge.pl

**Publikacja
wyników aukcji**

14.00

14.20

14.30

14.31

15.30

STRUKTURA KOSZTÓW ZAKUPU GAZU

Dotychczasowy
klient PGNiG

- Wszystkie koszty zawiera umowa kompleksowa pomiędzy klientem a PGNiG

Uczestnik TGE

- **Zapłata za zakupiony gaz**
- *Koszty domu maklerskiego*
- **Opłata giełdowa**
- **Koszty IRGIT**
- *Koszty za usługę OSP lub OSD i OSP w wysokości określonej taryfą zatwierdzona przez URE*

OPŁATY GIEŁDOWE NA RYNKU ENERGII ELEKTRYCZNEJ

Średnia opłata jednostkowa uwzględniająca opłaty stałe i opłaty transakcyjne ważona wolumenem na rynkach prowadzonych przez TGE.

RDN

- 0,13 PLN/MWh
- 0,06% w odniesieniu do jednostkowej ceny energii

RTT

- 0,02 PLN/MWh
- 0,01% w odniesieniu do jednostkowej ceny energii

Jedna MWh energii elektrycznej jest energetycznym odpowiednikiem ok. 100 m³ gazu

RYNKI GAZU

Rynek spot

- **Rynek Dnia Następnego** – instrumenty dobowe z dostawą w dniu następnym typu płaskiego kontraktu dobowego (Base 24h) (dostawa przez 24h).
- Transakcje zawierane w systemie notowań ciągłych.

Rynek terminowy z fizyczną dostawą

- **Instrumenty terminowe** typu płaskiego kontraktu dobowego (Base 24 h) z dostawą w okresie: tygodnia, miesiąca, kwartału i roku.

RYNKI GAZU

Transakcje na rynku spot i na rynku terminowym będą zawierane w systemie notowań ciągłych.

- Notowania na rynku spot będą prowadzone każdego dnia.

Notowania na rynku terminowym będą prowadzone w każdy dzień roboczy.

Informacje o zawartych transakcjach będą dostarczane przez TGE do OGP Gaz System każdego dnia.

- Informacja będzie zawierała saldo transakcji zawartych na aukcji, rynku spot i rynku terminowym z dostawą gazu w dniu następnym.

„Projekt Rynek Energii Gazu” TGE

Na stronie www.rynekgazu.tge.pl
znajdą Państwo wszelkie
niezbędne informacje i dane kontaktowe.

Osoba odpowiedzialna za projekt :
Kierownik Projektu Rynek Energii Gazu
p. Mirosław Filip

- rynekgazu@tge.pl
- +48 (22) 341 99 10